

TUMORI CENTRALNOG NERVNOG SISTEMA

MALI VODIČ ZA RODITELJE

| WWW.CIKABOCA.ORG | | WWW.MLADICE.ORG |

Čika Boca se bavi od 2010. socijalnom i psihosocijalnom inkluzijom dece i mladih lečenih od raka, unapređivanjem razvoja nivoa znanja i veština za život sa rakom i posle raka. Razvijamo inovativne programe i modele podrške za decu, mlade i porodice, podržavajući i radeći zajedno sa grupom mladih lečenih od raka – MladiCe.

NAŠA BRIGA SU
DECA I MLADI LEČENI OD RAKA
I NJIHOVA BUDUĆNOST!

TUMORI MOZGA

Tumori neuroepitelnog tkiva

- Astrocitni tumori
- Oligodendroglijalni tumori
- Oligoastrocitni tumori
- Ependimalni tumori
- Tumori horioidnog pleksusa
- Drugi neuroepitelijalni tumori
- Neuronalni i mešani neuronalno-glijalni tumori
- Tumori pinealnog područja
- Embriionalni tumori

Tumori kranijalnih i perifernih živaca

Tumori moždanih opni

Tumori ćelija hematopoeze (limfomi i druge neoplazme)

Tumori embrionalnih ćelija

Tumori područja turskog sedla

Metastatski tumori

Tumori mozga pojavljuju se u 5-15 slučajeva na 100.000 ljudi. Osnovna podjela tumora je na primarne i sekundarne. Primarni tumori su oni tumori koji su nastali od samog moždanog parenhima ili u lobanji, a sekundarni tumori su metastaze, gde maligne ćelije putem krvi dođu u lobanjsku šupljinu ili mozak.

Primarni tumori se dele na benigne (dobroćudne) i maligne (zloćudne). Kod benignih tumora pojavljuje se problem njihovog nastanka i rasta, jer svojim obimom vrše pritisak na okolne strukture. Drugi problem je i njihov smeštaj. Ako je benigni tumor lociran u dubini moždanog parenhima ili je u kontaktu sa strukturama vitalnim za život, onda to predstavlja veliku prepreku u tretiranju problema.

Vrste moždanih ćelija

Kao i svaki drugi organ u telu, i mozak se sastoji od ćelija. Postoji oko 40 milijardi nervnih ćelija, zovu neuroni, u mozgu. Svako je rođen sa sličnim brojem. Za razliku od drugih ćelija, nervne ćelije nisu u stanju da se zamene.

Nervne ćelije komuniciraju jedne sa drugima i drugim delovima tela slanjem poruka (nervnih impulsa) kroz sistem nervnih puteva ili mreže.

Nervne ćelije se nalaze u mestu i podržava glijalnog ćelija. Postoje različite vrste glijalnog ćelije, uključujući astrocites, oligodendrocites i ependimal ćelija.

Glavne strukture i funkcije mozga

Osnovni delovi mozga su:

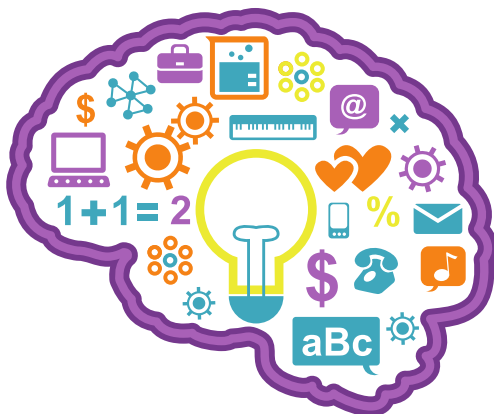
- cerebrum (veliki mozak), sačinjen od desne i leve moždane hemisfere
- cerebellum (mali mozak)
- moždano stablo.

Veliki mozak-To je najveće područje mozga i bavi se svim višim mentalnim funkcijama, kao što su razmišljanje i pamćenje. Sastoji se od dva dela ili hemisfere.

Svaka moždana hemisfera je podeljena u četiri oblasti (režnjevi). Svaki režanj kontroliše različite vrste aktivnosti.

Mali mozak- Ovo je zadnji deo mozga i održava ravnotežu i koordinaciju. Ove aktivnosti se sprovode automatski (nesvesno)

Moždano stabla -kontrolise osnovne funkcije od suštinskog značaja za održavanje života, uključujući i krvni pritisak, disanje, rad srca, oči, pokrete, gutanja. To je donji deo mozga i vezuje moždane hemisfere za kičmenu moždinu.

Vrste tumora mozga

Vrste primarnog tumora na mozgu

Postoji mnogo različitih tipova tumora mozga. Obično je ime po tipu moždanih ćelija iz kojih su razvili.

- Gliomas
- Medulloblastoma
- Limfom Centralnog nervnog sistema (CNS)
- Pinealne regije tumora
- Meningeoma
- Akustični neurom
- Haemangioblastoma
- Tumora hipofize
- Kičmeni tumori

Ako imate bilo kakva pitanja o vrsti i poziciju tumora, Vaš lekar Vam može dati više informacija. Naša podrška je informativnog uopštenog karaktera, a za sve detalje u vezi bolesti, lečenja i toka lečenja je najdragoceniji razgovor sa doktorskim timom, koji se bavi vašim detetom.

Najčešći su:

- meningeom (tumor nastao iz moždanih ovojnica)
- neurinom (tumor nastao od tkiva živca)
- glioblastomi, astrocitomi, ganglioneuromi.

Kod tumorskih oboljenja u mozgu postoji jedna otežavajuća okolnost jer se neki tumori ne mogu operativno odstraniti ako se nalaze uz neke strukture koje su od vitalnog značaja za održavanje životnih funkcija.

Gliomas

Više od polovine svih osnovnih tumora mozga su gliomas.

Patolog ispituje kakve su tumorske ćelije, tj. da li je benigna ili maligna promena.

Astrocytic tumor – Ovo je najčešći tip glioma i razvija iz zvezde u obliku ćelija koje se zovu astrocytes. Oni se mogu javiti u većini delova mozga i povremeno u kičmenoj moždini. Kod dece se najčešće javljaju u malom mozgu. Uzrok nastanka je nepoznat.

Glioblastom multiforme

Uzrok nastanka

Uzrok nastanka GBM je nepoznat. Nekoliko genetskih poremećaja je povezano sa incidencijom glioma (neurofibromatoza, turcotte sindrom i dr.). Nastanak astrocytoma se povezuje i sa jonizujućim zračenjem.

Klinička slika

Simptomi mogu biti u vidu kombinacije progresivnih fokalnih simptoma i simptoma povišenog intrakranijalnog pritiska (IP), samo znaci povišenog intrakranijalnog pritiska ili samo progresivni fokalni simptomi i znaci.

Simptomi i znaci se mogu svrstati u dve grupe:

- Simptome povećanog intrakranijalnog pritiska-najčešće prethode pojavi fokalnih simptoma i javljaju se u 60% bolesnika sa tumorom mozga: glavobolja, edem papile, povraćanje, epiletički napadi, vertigo (vrtoglavica), poremećaj frekvence pulsa i krvnog pritiska, promena frekvence disajnih pokreta, hipopituitarizam (smanjeno lučenje hormona hipofize), somnolencija (pospanost), poremećaj psihičkog statusa, lažno lokalizovani znaci.
- Fokalne simptome i znakove- posledica iritacije i ispad funkcije određenog dela mozga. Od nadražajnih simptoma daleko najvažniji su epileptični napadi. Ispadni fenomeni su u zavisnosti od lokalizacije tumora, ispadi vidnog polja, pareze, oštećenja senzibiliteta, oštećenja kortikalnih funkcija (govor, praksija, gnozija i dr.), oštećenja kranijalnih živaca, malog mozga i dr.

Metastaze su moguće preko likvora u kičmenu moždinu. Metastaze van CNS-a su retke. Prognoza je loša.

Dijagnoza

Postavlja se na osnovu anamneze, fizikalnog pregleda, neurološkog pregleda, oftalmološkog pregleda, laboratorijskih analiza, CT-a mozga (skener), NMR-a (nuklearna magnetna rezonanca), rendgenografije lobanje, EEG-a, lumbalne punkcije, angiografije, patohistološkog nalaza.

Lečenje

Primenjuje se hirurška terapija (kompletna ili inkompletna resekcija tumora), najčešće je nemoguća potpuna resekcija, hemoterapija, radioterapija, simptomatska- kortikosteroidi, antiepileptici, hiperosmolarni rastvori, analgetici.

Ependymoma

Ovaj tumor može biti benigni ili maligni. Benigni tumor može nastaviti da raste, ali ćelije se ne šire dalje od originalne lokacije. Kod malignih tumora, ćelije mogu da napadnu i unište okolnog tkiva i može da se proširi na druge delove mozga.

Ependimomas je retka vrsta glioma. Oni se mogu naći u bilo kom delu mozga ili kičme, a kod dece su česte u malom mozgu

Uzrok nastajanja je nepoznat.

Oligodendroglioma

Oligodendroglioma je tip glioma. Ovaj tip tumora se nalazi u velikom mozgu. Češće kod odraslih, a može da se javi i kod dece. Oligodendrogliomas su podeljeni u dve grupe: sporonapredujući i brzonapredujući.

Kombinovani gliom

Astrocitoma | ependimomas | i oligodendrogliomas | su sve vrste glioma. Oni su nazvani po ćelijama iz kojih rastu: astrocites, ependimal ćelija i oligodendrocites.

Kombinovani gliom je maligni tumor koji sadrži više od jedne od ovih tipova ćelija – na primer, astrocites i oligodendrocites. Ova vrsta mešovitog glioma se naziva oligo astrocitom i pokazuje karakteristike oba ova tumora.

Najčešće mesto za mešoviti gliom je veliki mozak. Češći je kod odraslih, a javlja se ponekad i kod dece.

Medulloblastoma

Medulloblastomas su jedan od najčešćih malignih tumora mozga kod dece, posebno u uzrastu između tri i osam godina. Oni čine oko 1 u 5 (20%) od svih tumora mozga u dečjem uzrastu. Tumor je češći kod dečaka nego devojčica. Oni su retko javljaju kod odraslih. Oni se obično razvijaju u malom mozgu na zadnjoj strani mozga, ali može da se proširi na druge delove mozga. Vrlo retko, ovi tumori se šire van mozga na limfne čvorove ili pluća.

Limfom Centralnog nervnog sistema (CNS)

Limfom je maligni tumor limfnog sistema, koja je deo imunog sistema organizma. U retkim slučajevima, ovi tumori utiču samo na mozak, i tada se nazivaju primarni limfomi CNS-a.

Pinealne regije tumora

Epifiza je samo ispod oblast u kojoj dve moždane hemisfere pridruže. Tumori u ovom delu mozga su izuzetno retki. Oni mogu biti sastavljen od različitih vrsta ćelija.

Najčešći tumori u ovoj regiji su: germinomas, drugi su teratomas, pineocitomas i pineoblastomas.

Akustični neurom

Akustična neuromas, (takođe se zove vestibularnog schwannoma ili neurilemmoma) su benigni tumori koji se razvijaju iz akustičnog ili slušnog nerva, koji kontroliše sluh i ravnotežu.

Haemangioblastoma

Ovo je retka vrsta tumora benigne su i rastu sporo. To može da potraje nekoliko godina do pojave simptoma. Haemangioblastomas može da dođe u mali mozak, moždano stablo ili kičmene moždine. On je obično sporo rastuće tumor i ne širi se na druge delove mozga. Uzrok nastajanja je nepoznat.

Tumori hipofize

Hipofiza proizvodi hormone koji kontrolišu i regulišu druge hormone koje proizvode žlezde u telu. Tumori hipofize su benigni i se nazivaju adenoma hipofize. Simptomi se često javljaju usled poremećaja u vidu ili nivou hormona.

Hipofiza je žlezda nalazi u osnovi mozga, ispod optičkog nerva (nerv koji vodi do i od oka). Hipofiza proizvodi hormone koji kontrolišu i regulišu druge žlezde u telu. Ova žlezde oslobađa hormone koji pomaže kontroli i regulisanju rasta.

Hipofiza je podeljena na dva dela: prednji i zadnji.

Prednji deo hipofize daje šest hormona:

- hormona rasta, koji kontroliše rast
- prolaktina, koji stimuliše proizvodnju mleka dojke posle porođaja
- ACTH (adrenocorticotrophic hormon), koji stimuliše proizvodnju hormona iz nadbubrežne žlezde
- TSH (hormon za stimulaciju tiroidne žlezde), koji stimuliše proizvodnju hormona štitaste žlezde
- FSH (hormon za stimulaciju folikula) i
- LH (leuteinising hormon), koji stimulišu jajnike kod žena i kod muškaraca testisi.

Zadnji deo hipofize proizvodi:

- ADH (anti diuretik hormon), koji smanjuje količinu urina proizvodi bubrega
- oksitocina, koji stimuliše kontrakcije materice tokom porođaja i proizvodnja mleka za dojenje.

Skoro svi tumori hipofize su benigni i ne šire se. Ponekad se nazivaju adenoma.

Tumori hipofize poremete lučenje. Najčešće se nalaze kod mladih ili sredovečnih.

Tumori kičmene moždine

Simptomi tumora kičmene moždine se često javljaju pošto tumor počne da pritiska kičmene nerve. Ovi simptomi mogu biti utrnulost, trnjenje, slabost ruku ili nogu i bol u leđima, vratu i udovima.

Simptomi zbog povećanog pritiska u lobanji

Mozak je u lobanji i ima određeni prostor. Ako tumor raste u mozgu često će uzrokovati porast pritiska. Povećanje pritiska u lobanji se zove podignuti intrakranijalni pritisak (ICP). Najčešći simptomi porasta pritiska u mozgu su glavobolje, osećanje bolesne (mučnina) i povraćanje.

Naravno, mogu i mnoge druge stvari da izazivaju glavobolje i osećaj bolesti, ali ako imate bilo koji od ovih simptoma više od nedelju dana bez znakova poboljšanja, važno je da odete kod lekara.

Glavobolja može biti najteža ujutru, i povremeno kada se probudite. Obično ove vrste glavobolje se dobijaju tokom dana. Međutim, mogu pogoršati kada kašljete, kijate, savijanjem ili bilo koji teži fizički rad. Svi ovi imaju tendenciju da se podigne pritisak u mozgu.

Drugi mogući simptom tumora mozga je pospanost. To se može desiti kada se pritisak u mozgu povećava.

Povećani pritisak u mozgu takođe može izazvati promene na očima, kao što su zamagljen vid, 'plutajući objekti' i tunel viziju. To takođe može da vas čini zbunjenim ili utiču na ravnotežu.

Konvulzije ili oduzimanje delova tela

Konvulzije (oduzetost) su još jedan zajednički simptom tumora mozga. Neki ljudi mogu imati grčeve u mišićima što bi moglo da izazove trzanje, ili trzanje ruku ili nogu, ili ponekad icalo tela. Ponekad oni mogu da prouzrokuju trenutne nesvesnog.

Simptomi povezani sa pozicijom tumora

Tumor u određenom delu mozga može da spreči da područje mozga radi normalno.

Neki simptomi:

- Promene u ličnosti i intelektu.
- Nekoordinisana šetnja ili slabost jedne strane tela, gubitak mirisa,
- Povremene teškoće u govoru. ili otežano razumevanje reči.
- Problemi sa pisanjem, čitanjem
- Teškoće u koordinaciji pojedinih pokreta
- Utrnulost ili slabost jedne strane tela.
- Gubitak vida na jednoj strani
- Osećaj straha
- Gubitak svesti
- Problemi sa memorijom.
- Nestabilnost,
- Treperenje nesvesno kretanje očiju (nistagmus).
- Povraćanje i ukočenost vrata.

Sve gore od navedenih simptoma mogu biti izazvani tumorom na mozgu. Ako imate bilo koji od simptoma opisanih važno je da odete da vidite svog lekara opšte prakse.

Kako se tumori mozga dijagnostikuju

Ako se sumnja na tumor na mozgu bićete upućeni na neurologa (specijalista za mozak i nervni poremećaje)

Dalji testovi za dijagnostikovanje tumora mozga

U bolnici možda ćete imati neke od sledećih testova. Vaš lekar će odabrati najpogodniji za vašu situaciju i simptome.

- MRmozga (magnetna rezonanca) skeniranje
- Skeniranje Mozga (CTkompjuterizovana tomografija)
- Biopsija
- Rentgen lobanje
- PET(pozitron emisiona tomografija) skeniranje
- Krvi i rendgenski snimak grudnog koša

Dijagnostika

Od dijagnostičkih metoda najzastupljenije su magnetska rezonanca i angiografija. Razvijena je i posebna metoda potpuno neinvazivne angiografije. U tumorima mozga najzastupljenija je metoda kompjuterske tomografije.

Simptomi

Kliničko ispoljavanje tumora:

- oštećenje glavnih funkcija mozga: glavobolja, epi napad
- simptomi zbog povećanja intrakranijalnog pritiska – nespecifični su: glavobolja, povraćanje, zastojna papila (papila stagnans)
- simptomi specifični zbog oštećenja regije gde se tumor nalazi – hemipareza, hemihipestezija, Jacksonova epilepsija, parapareza (parasagitalni meningeom)

Ovi simptomi ne moraju odmah biti vidljivi. Lečenje danas počinje rano zbog dobrih dijagnostičkih metoda. Specifični znaci se zato često i ne stignu razviti.

Mentalna i psihomotorna astenija

Bolesnik je usporen, letargičan, na pitanja polako odgovara, sa stankom, iskazuje blokadu u izražavanju, ali govori tačno. Mogu nastati promene ponašanja, npr. nekritičnost – na mahove se iz komunikacije isključuje pa se opet uključuje. Na simptome se malo žale, nesigurni su, pospani, imaju glavobolje. Kao da se pomire s tim smetnjama. Glavobolja se može javiti noću i i po tome je specifična, bolesnika probudi bol. Glavobolja može biti tupa, probadajuća, različite lokalizacije. Mučnina i povraćanje takođe mogu nastati.

TERAPIJA

- Hirurška terapija/kompletna ili inkompletna resekcija tumora
- Radioterapija
- Hemioterapija
- Simptomatska- kortikosteroidi- dexametazon-12-20mg/dnevno
- Antiepileptici
- Hiperosmolarni rastvori
- Analgetici

OBAVEŠTENJE O AUTORSKOM PRAVU

@2013 ČIKA BOCA

Ovu publikaciju je izradio tim Čika Boce i MladiCa Srbija na osnovu iskustva i istraživanja dobrih praksi kod nas i u svetu.

Korišćenje, kopiranje i distribucija sadržaja ove publikacije dozvoljena je isključivo u neprofitne svrhe.

POSETI SAJT WWW.MLADICE.ORG I PRONAĐI

MLADICE PRIČALICE

PREDSTAVLJAMO TIM MLADICA KOJI ĆE RADITI NA PRVOJ I JEDINOJ ONLINE PLATFORMI ZA MLADE KOJI SE LEČE OD RAKA I NJIHOVE PORODICE

Ovo je grupa mladih koji su se lečili od raka - koja **pruža podršku** i istovremeno stvara svest, promovišući oporavak i smanjujući stigmatu, podstičući otvoreno deljenje unutar grupe, ali uz **strogu poverljivost**, uz atmosferu **bez osuđivanja**.

Sigurno će oni koji nam se jave osetiti veliko olakšanje jer „**nisu sami**“ i mogu da podele sa nama događaje koje su doživeli, ponašanje drugih ljudi i sopstvene izazove.

#MLADI #RAK #ŽIVOTPOSLE RAKA #MENTALNOZDRAVLJE